

**КО ЈЕ
ОВДЕ
ЛУД?**

Креативни центар

Едиција
ТРАНЗИТ
књига 9

Ко је овде луд?
збирка прича

Приредио
Александар Гаталица

Уреднице
Љиљана Маринковић
Бојана Савовић

Лектор
Драгана Раковић

Графичко обликовање
Оливера Батајић Сретеновић

Графичке моменџе нацртао
Душан Павлић

Припрема за штампу
Татјана Ваљаревић

Издаје
Креативни центар
Градиштанска 8, Београд
тел. 011 / 38 20 464, 38 20 483, 24 40 659
www.kreativnicentar.rs
e-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача
Љиљана Маринковић

Штампа
артпринт

Тираж
2.000

ISBN 978-86-7781-731-2

Егиција ТРАНЗИТ

КО ЈЕ ОВДЕ ЛУД?

збирка њрича

Приредио
Александар Гаталица

Креативни центар

САДРЖАЈ

5

Ђорђе Писарев
Велика очекивања

13

Сања Домазет
Жад

21

Илија Бакић
Прво име

31

Срђан В. Тешин
**Како је пар неношених ципела
одлучио којим ћу путем ићи**

48

Васа Павковић
Дедина летња школа

55

Лаура Барна
Девојчица и дечак

66

Јелена Ленголд
Ко је овде луд?

76

Љубица Арсић
Балетанке и патике

87

Јовица Аћин
Случај морске немани

101

Александар Гаталица
Генералица тајне не одаје никад

115

Белешке о ауторима

Ђорђе Писарев

ВЕЛИКА ОЧЕКИВАЊА

Месец је био толико велик да му је заузео читав прозор, готово да се прелио у собу. *Одвратио*, помислио је лежећи на прозорској дасци, док је врели градски ветар немилосрдно доносио смрад бензина и канализације. Каква природа, какав *ријалиџи*, како је то неукусно и примитивно – глупави, жути, пун месец, који се простире над његовим градом као над пољанчетом у некој забити где још расту трава и пољско цвеће. *Бљак!* ТВ екран залељен за зид, нем његовом вољом, исијавао је јарко обојене слике. Непрегледни низ румених буцкастих беба у гомили реклама за пелене свих врста, које су све, без разлике, биле најбоље, савршене! „Човече, мрзим бебе“, помислио је гадљиво, „мрзим их, бљак!“ А онда схвати да му из звучника компјутера допире тешка *љија*: *Бејбиии, бејбиии*, меким баршунастим вокалом хватао га је у своју сентименталну мрежу мекушни шампион поп-балада. *Lol, shit* дани, дефинитивно...

Мрзовољно је склизнуо с прозорске даске, докотрљао се до тастатуре и заврнуо шију одвратном певачу, отворио нет и...

- Хелоу, Марго 14!
- Хај, Пикар Јуниор, мрзитељу бебица!
- Опс! Зар је то тако познато?

- Опште место, друже, певају о томе и врапци.
- Врапци? Не помињи ми та прљава створења!
- Добро, знају то сви градски голубови.
- Голубови, та летећа станишта куге!
- Не претеруј!
- Опште је познато да су они заправо летећи пацови. Нема болести коју нису способни да пренесу.
- Нисам мислила на кугу, него на оно *лећећи*. Знаш да они више готово да и не знају да лете, само шетају по градским плочницима.
- Хм...
- А не треба ни толико да претерујеш у својој мржњи према природи...
- Ко ме је природа шта добро донела? Само компликације. Ја сам ти, Марго 14, љубитељ бетона и неонског светла.
- Онда је ово твоја ноћ!
- Можда и јесте – пун је месец над градом...
- Бууу!
- Без шале: хоћемо ли се најзад упознати?
- Хм... Зар нисмо рекли да ћемо чекати неки прекрасан дан?
- Па, ништа не мења ствари, можда ће то улепшати ову ноћ.
- Добро, зашто да не?
- Где и кад?
- Кафић *Дојма*, 22.30, знак препознавања: књига у рукама.
- Која књига?
- Претерујеш. Колико девојака носи ноћу у кафићу књигу у рукама?
- Ипак...

Ко је овде луд?

- Добро, нека то буде Селинцер.
- А која књига?
- Нека остане скривено до сусрета...
- *Ok.*
- Али пази, ако приђеш погрешној девојци, ако се обратиш некој која није ја, ништа од сусрета, ишчезнућу у виду свемирске маглице.
- Нема грешке.
- *Ok.* Марго 14 ауи!
- Зашто ауи? Покварио ти се софтвер за говор?
- Човече, није ти доста? На коју се ти реч искључујеш?
- Пикар Јуниор ауи!

Над Новим Садом је био пун месец. С радија је допирао глас водитеља локалне радио-станице: АКЦИЈА! КОБАСИЦА ПО ГЛАВИ СТАНОВНИКА! Поштовани слушаоци, председник је данас у склопу помоћи нашој држави, која се затекла у тешком транзиционом процесу, промовисао акцију „Кобасица по глави становника“. „Кољите свиње“, рекао је на прес конференцији у Влади Србије, „кољите свиње, а ми ћемо вам обезбедити – бесплатно! – црева за кобасице.“ Истовремено, председник је ову прилику искористио да грађанима честита рођење Исуса. „Нека му је са срећом“, нагласио је. АКЦИЈА! КОБАСИЦА ПО ГЛАВИ СТАНОВНИКА!

Пролазио је лагано суморним, мрачним улицама. Испред зграда, по прљавим степеништима, седела су олињала, средовечна спадала с флашом пива у руци. Збијени у гомилама као мачићи у леглу, седели су чекајући да већ једном помру – заједно је то ваљда лакше. У тамном сутерену не-

колико вагабунда одржавало је ватру у лименом бурету. Титраји пламена преображавали су њихова брадата лица у лица сатира, а сенке које су падале по излоканим, окрњеним фасадним циглама биле су фантастичне, некад застрашујуће, некад гротескне, некад комичне. Гледали су га сумњичаво. Чинило му се да мисле како он жели да им украде смрт, коју тако жељно ишчекују све те деценије својих *усраних* живота. А нису имали шта да виде – кратко ошишаног клинца у траперицама и старим, изгаженим *џума* патикама.

Ходао је пречицама, бочним улицицама које су скраћивале пут до центра, пролазећи кроз скривене уске пролазе паралелне с Булеваром. Пробијао се кроз наслаге картонских кутија, празних конзерви са смрдљивим остацима зелено-гнојног месног нареска које су олињале, прљаве сиве мачке изгризених ушију и пребијених репова залудно лизале и гњецале, одбачених поломљених столица и полураспаднутих кеса са ђубретом које су станари вишеспратница бацали кроз прозоре остава и купатила. Ходао је лагано, пажљиво мотрећи на тло како му се не би десило да загази у локвицу машинског уља што га је испустио локални *дивљи анђео* покушавајући да поправи свој стари *чојер*.

Када је најзад из мрачног градског рукавца искочио на градски трг, заблеснуло га је лудило боја и светлости, које су га, у првом тренутку, онемогућиле да разазна облике, предмете и људе. Испред *Дојме*, у буљуку, у преплету живахне гомиле својих вршњакиња и вршњака, који су са чашама пива у рукама кружили једни око других као свици раз-

бацани по периферијском пољанчету, успевао је да распозна позната лица, али није се задржавао. Нахрупио је на врата. Знао је да га Марго 14 чека...

Угледао ју је одмах – девојчицу плаве косе, у краткој мајици и избледелим фармеркама, која је под руком држала књигу. Смело се упутио према њој, претходно наместивши на лице најслађи кез који је имао. Изненада, у делићу секунде, видео је још једну девојчицу како стоји са стране ослоњена о шанк. Пред њом, на пулту, налазила се немарно остављена књига плавих корица. Зауставио се у трену и зажмурио. Покушао је да призове сву присебност која ће му за ову ствар бити потребна и пажљиво је погледао око себе. На тренутак га је запањеност натерала да зине. Тако отворених уста панично је зверео око себе: *Дојма* је била препуна слатких девојчица које су нехајно држале књиге плавих корица!

„Човече, која ли је Марго 14?!“ Знао је да има само једну шансу. Ако погрешити, ако се обрати погрешној, упозорила га је и он је то добро запамтио, Марго 14 ће ишчезнути у виду свемирске маглице, коју он, Пикар Јуниор, више неће моћи да пронађе, ма колико гањао свој имагинарни *Енџер-џрајз* космичким каскадама.

Опрезно је струјао згуснутим простором. Није дозволио да му неважне ствари одвуку пажњу, попут момка који само што није почео да лебди изнад сепареа у *лошос њоложају* или црне рупе која се отворила тик испред врата тоалета за оне који су, не баш тако бистри, били омамљени јефтиним пивом домаће производње које су испијали.

(Они се можда никад неће опаметити, можда неће ни имати другу прилику, па ће остати именовани као *Пројушани*. За разумне госте ту није било места.) Схватио је да не сме да поступа нагонски, да никако не сме дозволити да га спољашњи изглед кандидаткиња заведе. Не сме да бира *најлејшу* или *најјоднију*, него ствари мора да постави на логичку разину, да се од Пикара, барем на трен, трансформише у Спока.

Пробијао се попут флипер лоптице између малих скупина распојасаних тинејџера, успешно је симулирао *cool status*, док му је мозак радио као врхунски процесор. Тачно седам девојака држало је Селинџерове књиге у рукама, и то *Високо њодигниће кровне ѡреге, ѡесари, Ловац у жишу, Френи и Зуи, За Есме, Прекрасан дан за банаана-рибе, Сумор: увод и Девеѡ ѡрича*.

Дакле, све су биле плавуше. Затим, све су биле слатке као пуслице. И наравно, све су се налазиле на правом месту у право време, са Селинџеровим књигама у рукама. Почео је да се преиспитује... Највише је волео *Френи и Зуи* – довољно му је *уврнуша* да буде лудило, а довољно *ѡамеѡна* да би могла бити Библија. Фасцинирале су га идеја о унутрашњој молитви која ти преузима живот и сликовито предочени млади у трагању за сопственим идентитетом, без накнадне памети и учењавања. *Ловац у жишу* био је за њега сувише набуџен и транспарентан – од Марго 14 је ипак очекивао више. *Тесари* – сувише фрагментарни, на махове бриљантни, али ипак некако недовршени. Наставио је даље. *Девеѡ ѡрича*? Закључак – *неогређена*

књига, без правог удара, на њу не може да се фокусира и не представља никакав изазов. *Симор: увод?* Питао се какво ли је то издање, шта то обухвата, да ли је то део неке познатије целине? *За Есме* није ни знао шта је. *А Прекрасан дан за бана-рибе?*

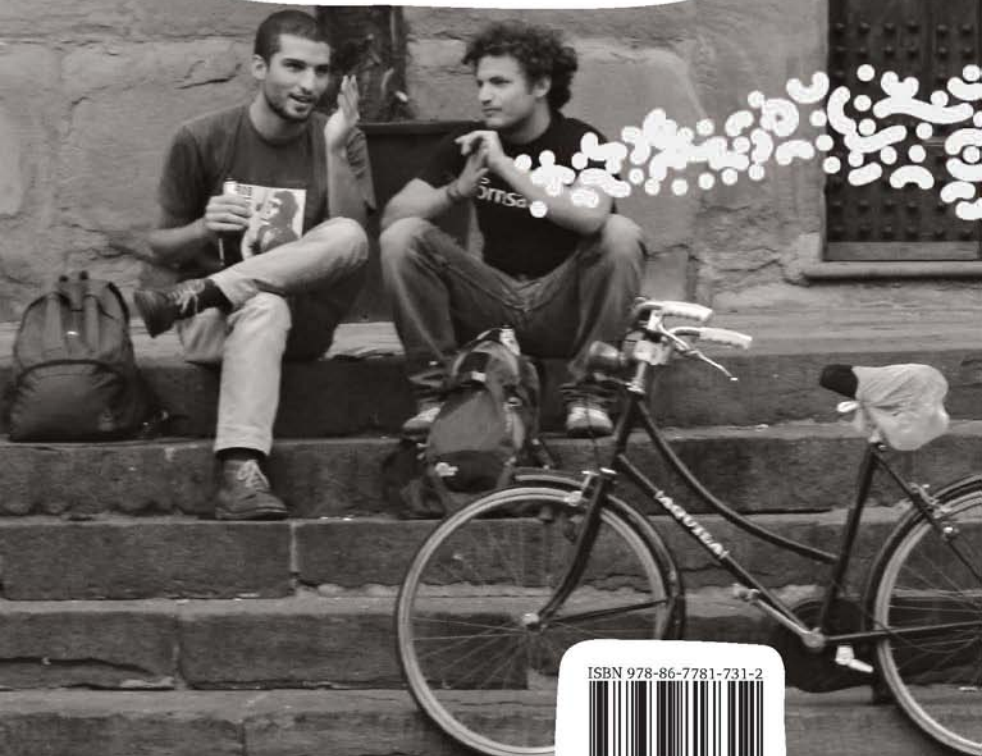
„Разбиј матрицу, не мисли линеарно!“, викао је весели глас у његовој шареној глави. „Изгледа да је твоја будућност већ увелико моја садашњост“, сетио се оног што му је Марго 14 једном написала. Лагано је закорачио на плочник испраћен гитарским ролама из доба када су богови ритма ходали земљом. Носталгија некада уме да изазове депресију, али не код Марго 14 – код ње је све обрнуто! „Ово су твоје улице“, рекла је, „ово је твој парк, ово је твој град и можеш њиме да се шеташ заувек, од оног *опсе ирон а тиме* до оног *живели су срејно* заувек!“... Ти и ја, ти и ја... Како је оно написала у нашем последњем разговору: „Зар нисмо рекли да ћемо чекати неки ПРЕКРАСАН дан?“

Вратио се у кафић и све је било другачије... До чекала га је симпатична и слатка, дирљива и заносна песма испевана баршунастим вокалом *беј-биии, бејбиии*. За њим је нахрупио и благи градски поветарац, који као да је, имао је такав утисак, са собом донео прекрасне мирисе са дивљих ливада на обронцима града, са прекрасних пропланака на које се златом излио пун месец, пропланака обраслих маслачком и кадуљицом, камилицом и хајдучком травом.

Док јој је прилазио, са осмехом који ће потрајати дуго, увек, и у прошлости и у будућности, по-

Пред вама је збирка сачињена од прича које су за младе читаоце написали:

Ђорђе Писарев, Сања Домазет, Илија Бакић, Срђан В. Тешин, Васа Павковић, Лаура Барна, Јелена Ленголд, Љубица Арсић, Јовица Аћин и Александар Гаталица – десет особених ауторских гласова и десет различитих погледа на одрастање...

ISBN 978-86-7781-731-2

9 788677 817312